

.....
MILJØMINISTERIET

Miljøstyrelsen

Vand

Ref. guvoe/tw

J.nr. MST-405-00015

Notat vedrørende reglerne på vrageområdet

Miljøstyrelsen har forelagt spørgsmålene 189-193 fra 7. juni 2007 fra Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg for Kulturministeriet, Miljøministeriet, Forsvarsministeriet, Transport- og Energiministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet, der har bidraget med oplysninger til brug for besvarelsen og til brug for dette notat.

Notatet beskriver kort reglerne på vrageområdet.

Generelt er det vigtigt at være opmærksom på, at selv om et skib er blevet til et vrage, tilhører det fortsat ejeren af skibet. Myndighederne kan derfor ikke umiddelbart fjerne vraget med mindre det for eksempel udgør en fare for miljøet, kystbeskyttelsen eller sejladsikkerheden.

Med mindre bjærgningen udføres af rederen skal Forsvarsministeriet/Farvandsvæsenets tilladelse indhentes, inden vraget eller større dele af det bjærges jf. lov om tillæg til strandingslov uanset hvilken myndighed som træffer afgørelse i andre spørgsmål om vraget.

Generelt afhænger myndighedernes beføjelser af forhold som vrages alder og årsagen til indskriden som beskrevet nedenfor.

Fortidsminder

Vrage sunket for mere end 100 år siden anses for fortidsminder og administreres af Kulturministeriet/Kulturarvsstyrelsen jf. museumslovens bestemmelser herom. Det samme gælder nyere vrage, såfremt der er truffet særlig beslutning.

Det er forbudt at ændre forholdene omkring disse vrage, og hævning skal altid ske efter tilladelse fra relevante myndigheder jf. museumsloven og lov om tillæg til strandingsloven.

Dumpede vrage

Et yngre vrage som er dumpet med vilje som led i bortskaffelse hører under Miljøministeriet/Miljøstyrelsens ressort, idet havmiljøloven indeholder et forbud mod dumpning.

Dumpes et vrage som led i bortskaffelse er det en ulovlig handling, der er strafbar.

Er der risiko for olie- og kemikaliefurening forbundet med vraget kan Forsvarsministeriet/Søværnets Operative Kommando træffe de nødvendige foranstaltninger jf. havmiljølovens bestemmelser. Forsvarsministeriet overtog i 1999 Miljøministeriets kompetencer for så vidt angår den statslige maritime miljøovervågning og håndhævelse af regler vedrørende olie- og kemikaliefurening af havet og de kystnære dele af søterritoriet.

Vrag der anbringes eller sænkes på søterritoriet med et bestemt formål for øje

Efter kystbeskyttelsesloven må der ikke anbringes fartøjer, der agtes anvendt til andet end sejlads, på søterritoriet uden tilladelse fra transport- og energiministeren. Ministeren har delegeret sine beføjelser på dette område til Kystdirektoratet. Det bemærkes, at anbringelse forstås som en positiv handling og ikke blot en efterladelse eller sænkning af et fartøj eller vrag på søterritoriet.

Såfremt det ønskes, at vraget også skal omfattes af lov om tillæg til strandingsloven kræves desuden Justitsministeriets tilladelse forud for anbringelsen.

Ønskes vraget anbragt, så det skal afmærkes, eller så det kan virke som en sejlads hindring, skal der inden sænkningen desuden foreligge tilladelse fra Forsvarsministeriet/Farvandsvæsenet jf. bestemmelserne i afmærkningsbekendtgørelsen.

Sunkne og strandede vrag (opstået ved forlis)

Et strandet vrag befinder sig delvist i vandet, da det ellers anses for at være ilanddrevet.

Beslutning om fjernelse af sunkne og strandede vrag træffes af en række forskellige myndigheder afhængig af årsagen til, at vraget skal fjernes.

Er vraget til fare for kysten eller kystbeskyttelses anlæg, kan transport- og energiministeren eller en kommunalbestyrelse pålægge rederen at fjerne eller selv fjerne vraget, jf. kystbeskyttelseslovens bestemmelser herom.

Er der en særlig risiko for olie- eller kemikaliefurening kan Forsvarsministeriet/Søværnets Operative Kommando træffe de nødvendige foranstaltninger for så vidt angår havet og de kystnære dele af søterritoriet jf. havmiljølovens bestemmelser.

Er vraget til væsentlig gene eller fare for enten sejlads eller fiskeri, kan Forsvarsministeriet/Farvandsvæsenet pålægge rederen at uskadeliggøre eller selv uskadeliggøre vraget jf. lov om tillæg til strandingsloven.

Ønskes vraget fjernet af årsager, som der ikke er lovgivet om og dermed ikke hører under andre ministeriers ressort – for eksempel æstetiske årsager – kan Transport- og Energiministeriet/Kystdirektoratet, der administrerer statens højhedsret over søterritoriet for så vidt angår blandt andet anbrin-

gelse af faste eller forankrede indretninger eller genstande og anbringelse af fartøjer, der agtes anvendt til andet end sejlads, foranstalte vraget fjernet, hvis bevilling fra Finansudvalget hertil opnås.

Normalt fjernes vrage ikke af æstetiske årsager, men får lov at forgå over en årrække. Transport- og Energiministeriet/Kystdirektoratet har derfor ingen bevilling til fjernelse af vrage. Det betyder, at Transport- og Energiministeriet/Kystdirektoratet må søge om særskilt bevilling fra Finansudvalget, når det besluttes at fjerne et vrage.

De samlede udgifter til fjernelse af vrage inden for dansk søterritorium kan ikke umiddelbart opgøres, da for eksempel ikke alle ældre vrage er optaget i Forsvarsministeriet/Farvandsvæsenets vrageregister. Vrage der ikke er til gene for sejladssikkerheden, men for eksempel ønskes fjernet af æstetiske årsager er således ikke nødvendigvis registreret.

Det kan dog oplyses, at udgifterne til fjernelse af vrage afhænger af en række faktorer herunder vrages placering og størrelse samt dybde-, strøm- og bølgeforhold i området omkring vrageset. Det kan desuden være af betydning, om vrageset er et skrøbeligt fortidsminde, eller om der er en særlig forureningsrisiko forbundet med fjernelsen.

Drivende vrage

Efter lov om sikkerhed til søs kan økonomi- og erhvervsministeren fastsætte regler, træffe foranstaltninger og meddele generelle og konkrete forbud eller påbud til sikring af sejladsen, overholdelse af orden og forebyggelse af fare samt til forebyggelse af, at der lægges den frie sejlads hindringer i vejen.

Økonomi- og erhvervsministeren er endvidere efter en tekstanmærkning på finansloven bemyndiget til at stille garanti for og i givet fald afholde driftsudgifter i forbindelse med iværksættelse af foranstaltninger ved fjernelse af genstande, f.eks. drivende vrage, last, der er faldet over bord, eller lignende, der skønnes at være til umiddelbar fare for sejladsen.

Den konkrete sag – vrageset i Præstø Fjord

I den konkrete sag vedrørende skibsvrageset i Præstø Fjord har miljøministeren jf. ovenstående ikke umiddelbart beføjelser til at fjerne vrageset. Miljøstyrelsen oplyser, at Forsvarsministeriet/Søværnets Operative Kommando tidligere har vurderet, at der ikke er en fare for olie- eller kemikaliefurening i forbindelse med vrageset. Det betyder, at Forsvarsministeriet/Søværnets Operative Kommando ikke har mulighed for at foretage sig yderligere i sagen jf. ovenstående.

Hvis staten ud fra en konkret overordnet vurdering ønsker vrageset fjernet, kan Transport- og Energiministeriet/Kystdirektoratet i samarbejde med Farvandsvæsenet eventuelt foranstalte en fjernelse af vrageset, hvis en bevilling hertil kan opnås fra Finansudvalget.

Lov om tillæg til lov om strandingsloven

Hvis et skib er sunket eller strandet i farvandet omkring de danske kyster under sådanne omstændigheder, at vraget er til fare eller væsentlig ulempe for skibsfart eller fiskeri, retter Forsvarsministeriet/Farvandsvæsenet efter lovens § 6 henvendelse til ejeren eller den til vraget berettigede med forespørgsel om, hvorvidt vedkommende vil forsøge at bjærge vraget.

Samtidig meddeles det vedkommende, hvilken vanddybde over vraget der skal tilvejebringes, og inden hvilken frist vraget skal være uskadeliggjort.

Hvis Forsvarsministeriet/Farvandsvæsenet ikke kan identificere ejeren/den berettigede, eller hvis vedkommende ikke uskadeliggør vraget i overensstemmelse med ministeriets tilkendegivelse og inden den fastsatte frist, kan ministeriet selv lade vraget uskadeliggøre.

Forsvarsministeriet/Farvandsvæsenet kan endvidere, når det af hensyn til vragets farlighed anses for nødvendigt, straks efter strandingen eller forliset ladet vraget uskadeliggøre.

Efter lovens § 7 hæfter både ejeren af skibet og ejeren af ladningen eller andre genstande, som i sig selv er til fare eller væsentlig ulempe for skibsfarten eller fiskeriet, for udgifterne til de foranstaltninger, som foretages af det offentlige i henhold til lovens § 6. Ejeren af skibet hæfter med den begrænsning, som følger af sølovens kapitel 9 om ansvarsbegrænsning, mens ejeren af andre genstande hæfter med disse, men ikke personligt.

Hvis en anden end skibets ejer eller den til skibet berettigede ønsker at bjærge et skib, der er sunket eller strandet i farvandet omkring de danske kyster, skal vedkommende i henhold til lovens § 9 indhente tilladelse fra Forsvarsministeriet/Farvandsvæsenet. Opnåelse af en sådan tilladelse forudsætter, at bjærgning ved ejeren/den berettigede ikke er forestående, og at Forsvarsministeriet/Farvandsvæsenet ikke selv agter at foranstalte bjærgningen.

Det er efter lovens § 12 forbudt uden Justitsministeriets tilladelse at sætte skib på grund i det øjemed at opnå behandling af vraget efter reglerne om strandet gods (kunstige strandinger), selvom mennesker ikke derved udsættes for fare. Tilladelsen kan gives imod, at der på den opgældendes bekostning træffes de nødvendige foranstaltninger for at afværge, at menneskeliv sættes i fare, og at vraget bliver til hinder for fiskeriet og sejladsen.

Vragfjernelseskonventionen

I maj måned 2007 blev en vragfjernelses-konvention i FNs søfartsorganisations (IMO) regi underskrevet. Konventionen sikrer blandt andet mulighed for, at en kontraherende stats vrag, som er til fare for miljø og andre skibe, fjernes. Konventionen skærper desuden de nuværende ansvarsregler for reder i form af et objektivt ansvar, det vil sige uanset om han har begået fejl.

Konventionen træder i kraft tolv måneder efter, at ti stater enten har ratificeret konventionen eller underskrevet denne uden ratifikationsforbehold.

Erhvervs- og Økonomiministeriet/Søfartsstyrelsen koordinerer og administrerer arbejdet omkring konventionen i Danmark.